

JEZIK IN NJEGOV RAZVOJ

- **Nastanek slovenščine** (razvoj slovenskega črkopisa in pisave)

RAZVOJ PISAV

Pisava je dogovorjeni sistem vidnih znamenj, s katerimi zaznamujemo sestavine govorenega jezika.

- **slikovna pisava ali piktografija:** poenostavljene podobe predmetov, bitij, dogodkov (npr. Sumerci, 4. tisočletje pr. n. št.)

Jamska pisava

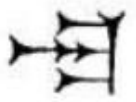

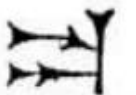

Slikovna pisava

- **pojmovna ali ideografska pisava:** znaki izražajo tudi pojme, dejanja (npr. egipčanski hieroglifi, ok. 3000 pr. n. št.)

Črtice, ki padajo z neba, pomenijo noč.	Ptič poleg jajca pomeni rodovitnost.	Dve vzporedni črti pomenita prijateljstvo.	Dve prekržani črti pomenita sovraštvo.

Pojmovna pisava – hieroglifi

	osel		plug - orati
	vol		bumerang - metati
	sonce - dan		stati - hoditi

Pojmovna pisava – klinopis

- **zlogovna pisava:** vsak zlog v besedi ima svoj znak (npr. klinopis Babiloncev, Asircev, Perzijcev, od 2. tisočletja pr. n. št. do 5. stoletja pr. n. št.; danes Japonci)

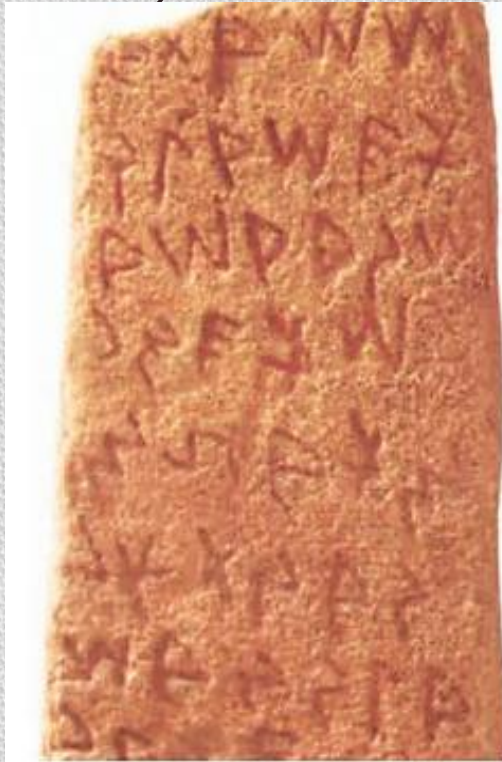
歷時五天的'94中國國際服裝服飾博覽會於5月1日落
下帷幕。此次博覽會聚集了美國、意大利、法國、英國、加
拿大、日本、香港等20個國家和地區的世界名牌服裝、皮
鞋、皮具、服飾品及我國18個省市的名優服裝、服飾。博
覽會為國內外服裝企業和客商開展貿易、尋求貿易伙伴、樹
立企業形象架起了一座橋梁，也為中國消費者打開了一扇了
解世界服裝服飾潮流的窗口。

Sodobna kitajska pisava

わたしはいしだひさえです。ひろしま
にすんでいます。わたしはこうこう
一ねんせいです。がっこうはおんがく
のがっこうです。おんがくがだいすき
です。ひまなときともだちのうちで
CDをききます。

Sodobna japonska pisava

- glasovna/črkovna pisava - črkopis: sistem črk, ki je nadomestil nekaj tisoč znakov (razvila semitska ljudstva, 2. tisočletje pr. n. št., izpopolnili Feničani, nato Grki)

Feničanska pisava

Iz feničanske pisave se je razvilo več pisav, npr. hebrejska, grška, arabska, indijska. Vsaka od njih uporablja drugačna črkovna znamenja.

Hebrejska pisava

बारीकि ईश्वर दुनयातुन ईऊन पियार कीतुर
अपनो एकलता मरौं सोतुर इदेनलाने कि हर
परौं बिश्वास कियानवारो नाश न आधोर पे
पिस्ताना पन्नोर ॥

Indijska pisava

جيتي اذ اعزني مؤامبه واطال ذيلي ذهبه نلطف في الارجال على سا
لبي من حسن الحجال قال فقلت له فذكر المن اناج للفسياك ليبح الكبريم
ذ انقل من طعنة الغديم فقال الحمد لله على عيادة الجود والحرص
من الحضم الالذمة قال ايما حب الليلك اجديك من العطاء انا انحف بالرباله
لرظنا فلت املا الرسالة اجباني فقال وهو وحيدك اخف علي فان

Arabska pisava

Grki so feničanski pisavi dodali še znamenja za samoglasnike
– grška abeceda s 24 črkami (7. st. pr. n. št.)

Grška pisava

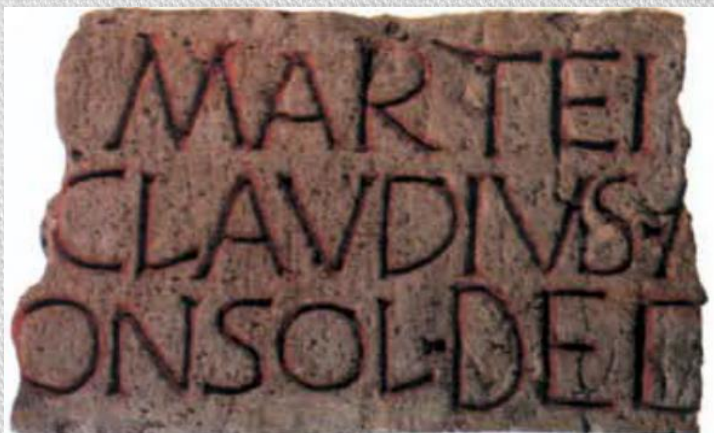
Grški učenec	Grška abeceda					
	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ
	alfa a	beta b	gama g	delta d	epsilon e	dzeta dz/z
	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ
	eta e	theta th	jota i, j	kapa k	lambda l	mi m
	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ
	ni n	ksi x	omikron o	pi p	ro r	sigma s
Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω	
tav t	ipsilon y	fi ph	hi ch	psi ps	omega o	

Iz grške pisave nastane več pisav: **latinica**

(6./5. st.pr.n.št.) – pisava, ki si jo prilagodijo Rimljani

(majuskule - velike črke, pisali v kamen;

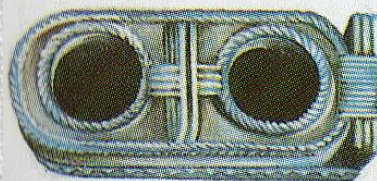
minuskule – male črke, pisali na papirus, pergament).

Latinica

pisalni čopiči

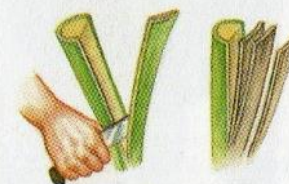
črnilnik

zvitok papirusa

Izdelava papirusa

Steblo so razrezali na trakove.

Trakove so položili drugega prek drugega.

Površino so tokli z lesenim kladivom

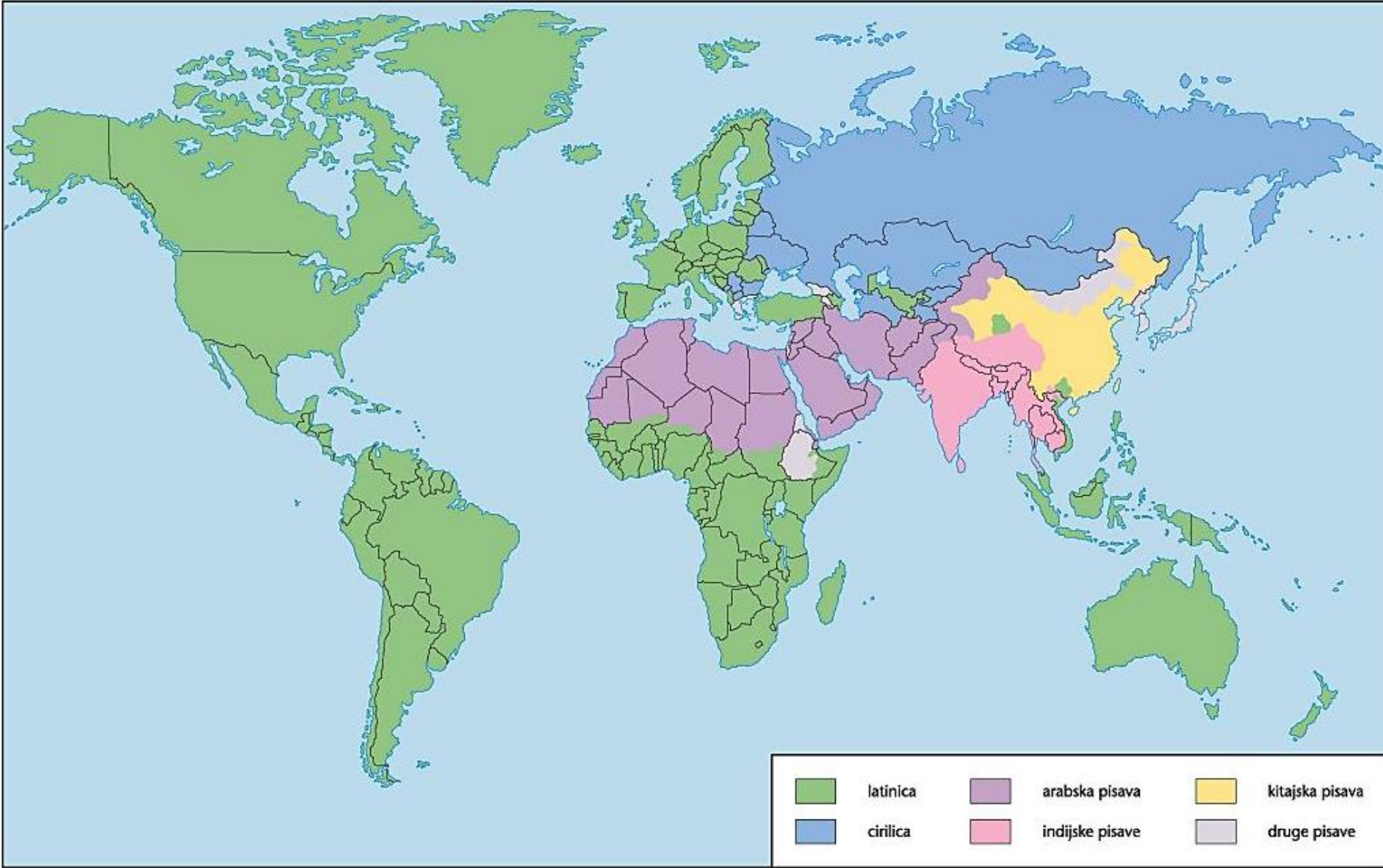

in jo nato zgladili.

- Iz poševne pisave malih latinskih črk nastane v 8. st. **karolinška minuskula**, v 12. st. likovno stilizirana gotska minuskula=**gotica**
- V 15. st. nastane **humanistična pisava** (humanisti odklanjajo izumetničeno gotico), iz nje pa potem pisave večine evropskih jezikov.
- V Evropi je poleg latinice v rabi še **cirilica**. Nastala je na prehodu 9. v 10. st. s priredbo grških pisanih črk in glagolice. (v njej pišejo: Srbi, Črnogorci, Makedonci, Bolgari, Rusi, Belorusi in Ukrajinci).
- Najbolj razširjene **sodobne pisave**:
 - latinica
 - cirilica
 - arabska pisava
 - kitajska pisava
 - indijske pisave

Птицы могут быть самых различных форм и размеров, но все они имеют крылья и перья. Некоторые птицы способны пролететь тысячи километров. Другие, например страус и пингвин, летать не умеют вообще. Самой крупной птицей на свете является страус. Его вес может превышать 150 кг. Самая маленькая птица, колибри, весит меньше 2 грамм.

Ruska cirilica

Razširjenost pisav

RAZVOJ PISAVE

slikovna pisava (danes: Eskimi)

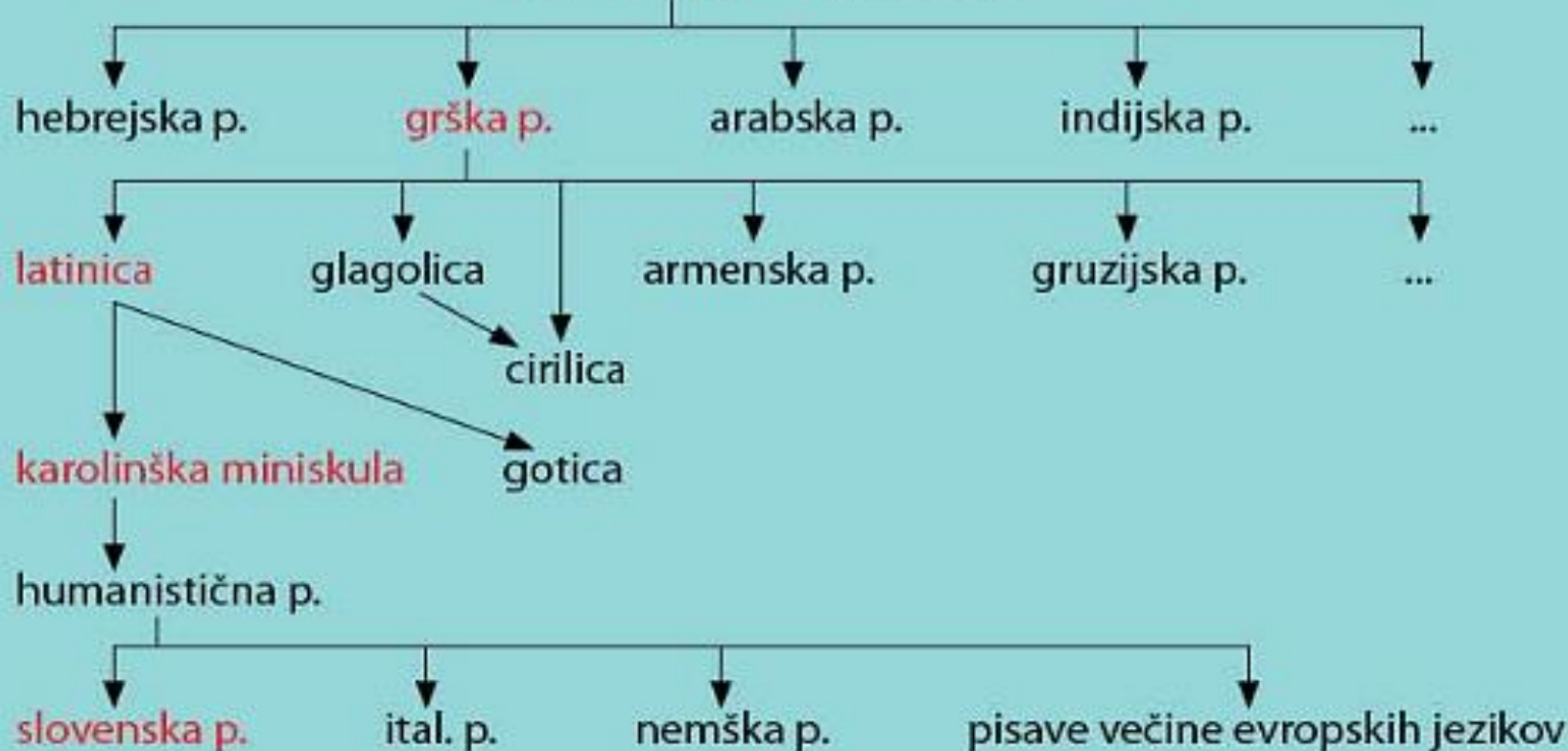
pojmovna pisava – besedna pisava (danes: Kitajci)

zlogovna pisava (danes: Japonci)

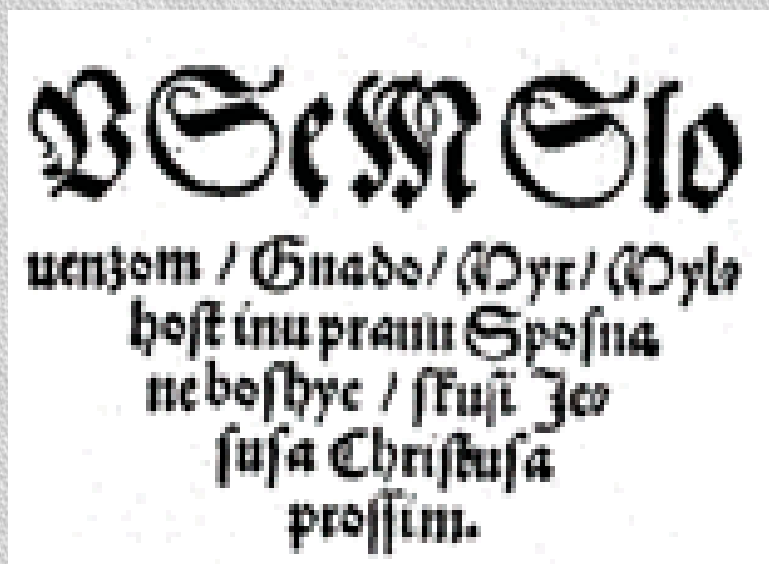
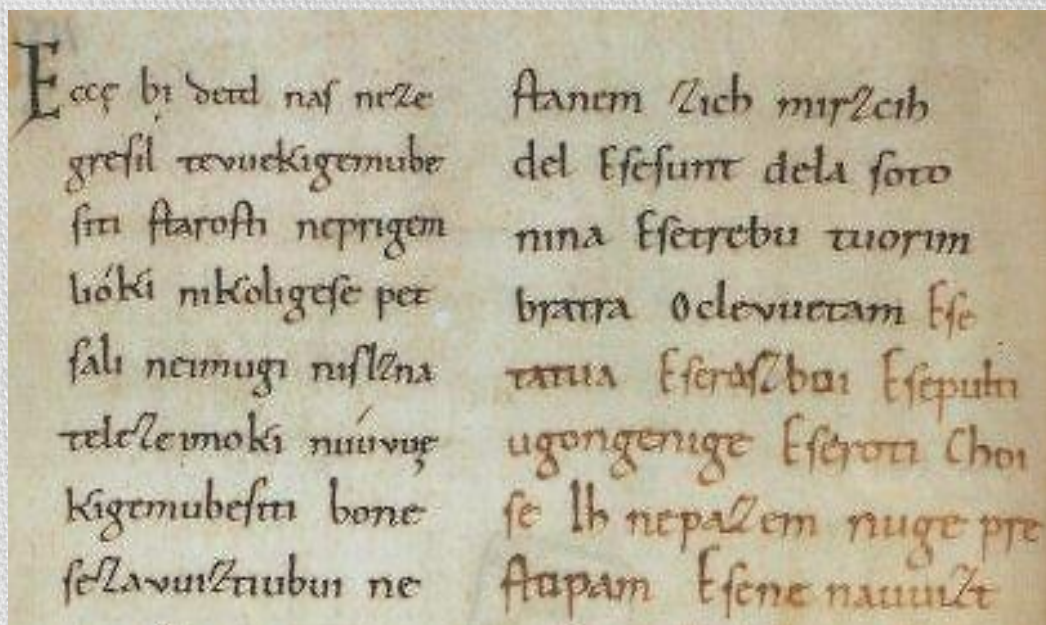
glasovna pisava (Feničani)

RAZVOJ SLOVENSKE PISAVE

Vse slovenske pisave so (bile) različice latinične pisave.

- **karolinška minuskula** (prvo ohranjeno besedilo v slovenščini, BS)
- **gotica** (Celovški/Rateški rokopis, 14. st., Stiški rokopis, 15. st., Starogorski rokopis, 15. st., Trubar: Katekizem, Abecednik, 1. izdaja, 1550)

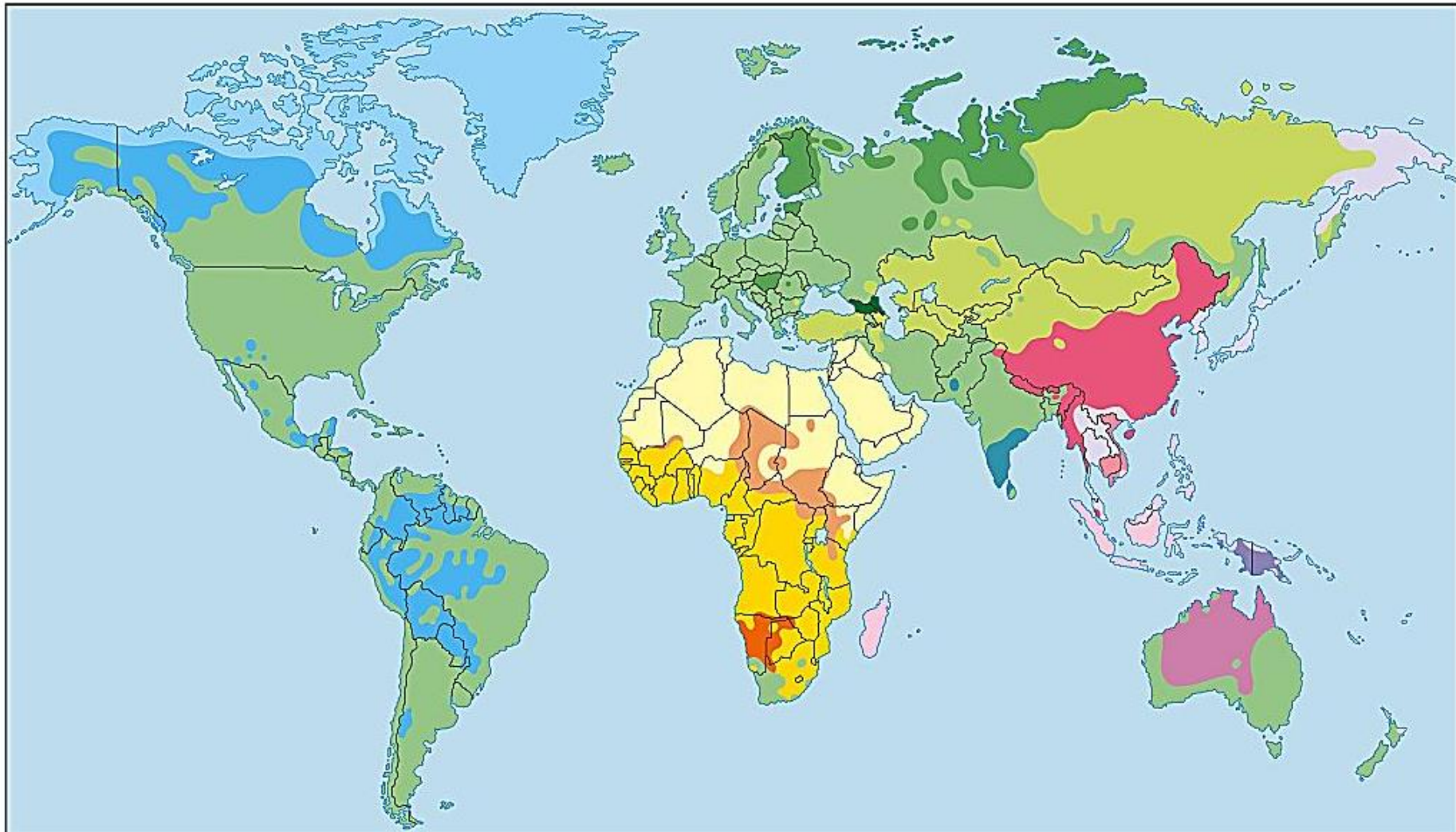

- **humanistična pisava** (Černjejski ali Beneškoslovenski rokopis, 15. st.)
- **bohoričica** (različica humanistične pisave, ki se je postopoma izoblikovala pri slovenskih protestantskih piscih v 16. st.)
- **metelčica, dajnčica** (1. pol. 19. stoletja)
- **gajica** (Ljudevit Gaj – šumniki). Gajica sprejeta v Kmetijskih in rokodelskih novicah (Bleiweis); **od 1845 do danes.**

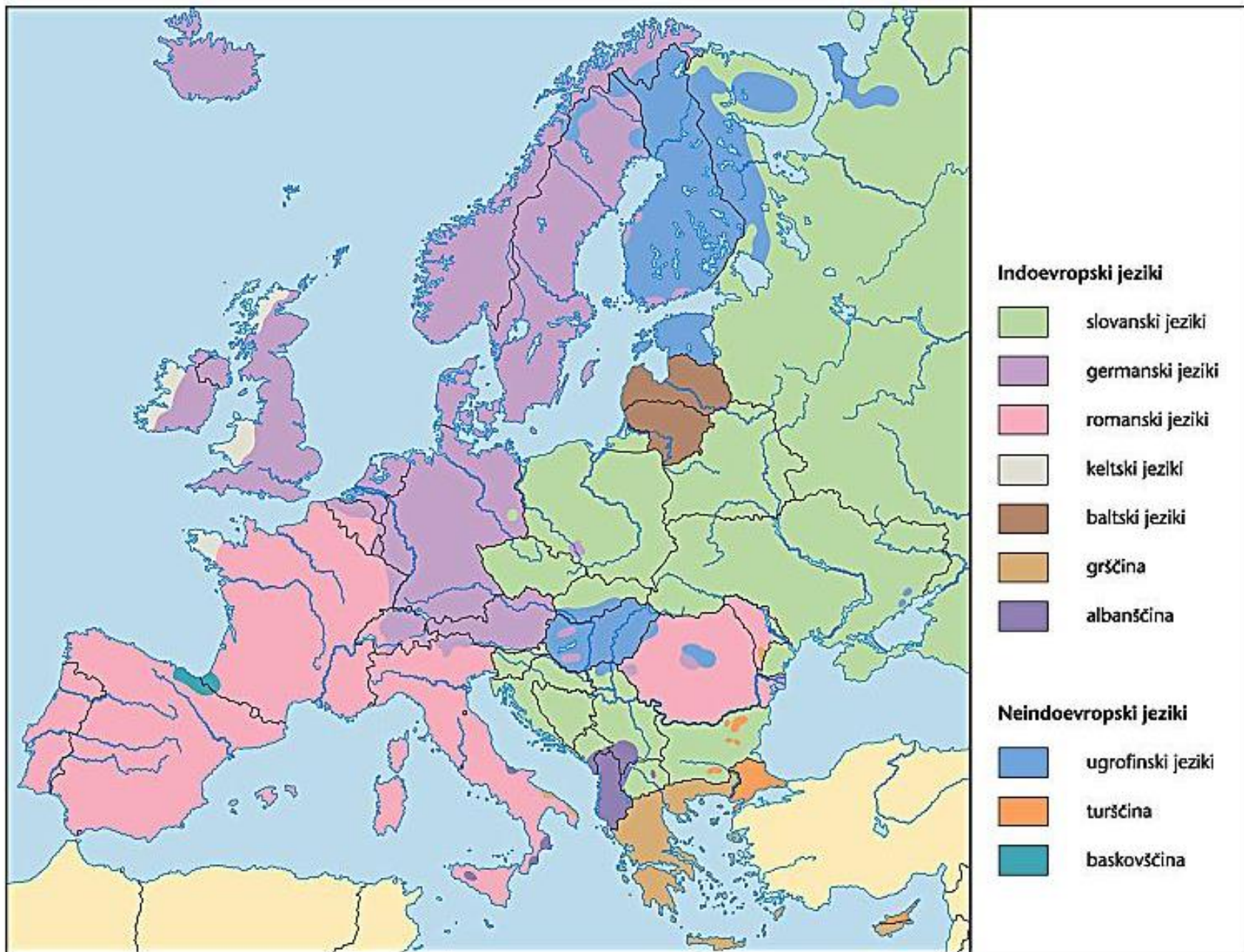
Bohoričica		
velika črka	mala črka	izgovor java
Z	z	c
ZH	zh	č
S	f	s
SH	fh	š
S	s	z
SH	sh	ž

c	η η	č	ϥ ϣ
s	ſ ſ	š	Ϸ ϸ
z	ƶ Ʒ	šč	ϣ ϣ
lj	Ɑ Ɱ	ž	ϣ ϣ
nj	Ɐ Ɒ	h	Ɑ Ɱ
	ozki e	€ €	
	široki e	e E	
	polglasnik	z Z	
	ozki o	o O	
	široki o	⓪ ⓫	

RAZVOJ SLOVENSKE PISAVE
1. karolinška minuskula
2. gotica
3. bohoričica
4. gajica

	indoevropski jeziki		sinotibetanski jeziki		afroazijski jeziki		eskimski jeziki
	uralski jeziki		avstroazijski jeziki		nigrokongovski jeziki		drugi jeziki
	altajski jeziki		avstronezijski jeziki		nilosaharski jeziki		
	kavkaški jeziki		prvotni avstralski jeziki		koisanski jeziki		
	dravidski jeziki		papuanski jeziki		prvotni ameriški jeziki		

Jeziki v Evropi